

ЗАТВЕРДЖЕНО
Методичною радою
університету
від 26.02.2020
(протокол №5)

Силабус
навчальної дисципліни
**«Педагогічне забезпечення емоційного
благополуччя дітей дошкільного віку»**
2026-2027 навчальний рік

Освітня програма: Дошкільна освіта
Спеціальність: А 2 Дошкільна освіта
Галузь знань: А Освіта
Рівень вищої освіти: другий (магістерський).

Викладач	Донченко Ольга Сергіївна, доцент кафедри дошкільної освіти
Посилання на сайт	https://bdpu.org.ua/donchenko/
Контактний телефон	066 4750007
E-mail викладача	olhadonchenko0@gmail.com
Графік консультацій	Вівторок, четвер: асинхронно

Обсяг курсу на поточний навчальний рік

Форма навчання	Кількість кредитів/годин	Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота	Звітність
денна	3/90	12	12	66	екзамен
заочна		6	2	82	

Семестр: осінній

Мова навчання: українська.

Ключові слова: емоційне благополуччя, дитина дошкільного віку, заклад дошкільної освіти, психолого-педагогічний супровід, психологічно безпечне освітнє середовище, адаптація, криза трьох років, дитячо-батьківські відносини, міжособистісні взаємини, соціально-емоційний розвиток, гіперактивна поведінка, агресивна поведінка, емоційна саморегуляція, харчова поведінка, дитячі страхи, тривожність, цифрове середовище, ігрова діяльність, моральний розвиток, психосексуальний розвиток, педагогічна підтримка, взаємодія з сім'єю.

Мета курсу: формування у здобувачів вищої освіти системного уявлення про педагогічні умови та засоби забезпечення емоційного благополуччя дітей дошкільного віку, розвиток професійної готовності до розпізнавання емоційних і поведінкових потреб дітей, створення психологічно безпечного та підтримувального освітнього середовища, здійснення психолого-педагогічного супроводу дітей у різних ситуаціях їхнього розвитку та життєдіяльності, а також налагодження ефективної партнерської взаємодії з сім'ями вихованців та іншими учасниками освітнього процесу.

Після завершення курсу здобувачі освіти повинні:

1. розуміти сучасні теоретичні засади забезпечення емоційного благополуччя та психолого-педагогічного супроводу дітей дошкільного віку;

2. знати вікові закономірності психічного, емоційного, соціального, поведінкового та морального розвитку дітей дошкільного віку, що визначають особливості педагогічної підтримки;
3. уміти розпізнавати індивідуальні емоційні та поведінкові потреби дитини, аналізувати чинники її благополуччя та добирати відповідні способи психолого-педагогічного супроводу;
4. застосовувати сучасні, науково обґрунтовані методи і технології педагогічної підтримки емоційного благополуччя дітей та створення психологічно безпечного освітнього середовища;
5. здійснювати психолого-педагогічний супровід дітей у типових ситуаціях професійної діяльності, зокрема в періоди адаптації та нормативних криз, за наявності емоційних, поведінкових і комунікативних труднощів;
6. організовувати партнерську взаємодію з батьками, педагогами та іншими фахівцями з метою підтримки емоційного благополуччя та гармонійного розвитку дитини;
7. аналізувати педагогічні ситуації, оцінювати потенційні ризики для емоційного благополуччя дитини та приймати професійно й етично обґрунтовані педагогічні рішення.

Компетентності та програмні результати навчання:

Програмні компетентності												
Загальні компетентності												
ЗК-1. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.												
ЗК-4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.												
ЗК-5. Здатність працювати в команді.												
Фахові компетентності спеціальності												
СК-1. Здатність організовувати освітній процес у закладах дошкільної освіти з використанням сучасних засобів, методів, прийомів, технологій.												
СК-3. Здатність до психолого-педагогічного керівництва особистісним розвитком дітей раннього і дошкільного віку, зокрема, дітей з особливими освітніми потребами.												
СК-6. Здатність здійснювати просвітницьку діяльність з метою підвищення психолого-педагогічної компетентності вихователів, батьків, громадськості.												
СК-7. Здатність до організації співпраці закладу дошкільної освіти з різними соціальними інституціями, категоріями фахівців до партнерства з батьками.												
Програмні результати навчання (ПРН)												
ПРН-3. Встановлювати взаємодію з різними соціальними інституціями, категоріями фахівців та батьками з метою забезпечення якості дошкільної освіти, реалізації дослідницьких та інноваційних проєктів.												
ПРН-4. Аналізувати й порівнювати результати педагогічного впливу на індивідуальний розвиток дитини дошкільного віку в різних видах діяльності.												
ПРН-6. Здійснювати психолого-педагогічне керівництво індивідуальним розвитком особистості дитини.												
ПРН-10. Володіти уміннями й навичками аналізу, прогнозування, планування, організації освітнього процесу в закладі дошкільної освіти з урахуванням принципів дитиноцентризму, здоров'язбереження, інклюзії, розвивального навчання, особистісно-орієнтованого підходу, суб'єкт-суб'єктної взаємодії.												

Зміст курсу:

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ДІТЕЙ РАНЬОГО ВІКУ: АДАПТАЦІЯ ТА НОРМАТИВНІ КРИЗИ РОЗВИТКУ												
Тема 1. Адаптація дітей раннього віку до умов закладу	8	2	–	–	–	6	9	2	–	–	–	7

дошкільної освіти												
Тема 2. Психолого-педагогічний супровід дітей у період кризи трьох років	7	–	2	–	–	5	7	–	–	–	–	7
Разом за змістовим модулем 1	15	2	2	–	–	11	16	2	–	–	–	14
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ												
Тема 1. Оптимізація дитячо-батьківських відносин як напрям психолого-педагогічного супроводу	8	2	–	–	–	6	7	–	–	–	–	7
Тема 2. Формування позитивних міжособистісних взаємин дітей дошкільного віку	7	–	2	–	–	5	7	–	–	–	–	7
Разом за змістовим модулем 2	15	2	2	–	–	11	14	–	–	–	–	14
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ДІТЕЙ ІЗ ПОВЕДІНКОВИМИ ТРУДНОЩАМИ												
Тема 1. Психолого-педагогічний супровід дітей із гіперактивною поведінкою	8	2	–	–	–	6	9	2	–	–	–	7
Тема 2. Психолого-педагогічний супровід дітей з агресивними проявами поведінки	7	–	2	–	–	5	8	–	2	–	–	6
Разом за змістовим модулем 3	15	2	2	–	–	11	17	2	2	–	–	13
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ЗДОРОВОГО РОЗВИТКУ ДИТИНИ												
Тема 1. Психологічні аспекти формування здорової харчової поведінки дітей дошкільного віку	8	2	–	–	–	6	7	–	–	–	–	7
Тема 2. Психолого-педагогічний супровід дітей із проявами страхів і тривожності	7	–	2	–	–	5	8	2	–	–	–	6
Разом за змістовим	15	2	2	–	–	11	15	2	–	–	–	13

модулем 4												
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 5. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ДИТИНИ В СУЧАСНОМУ СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ												
Тема 1. Дитина в цифровому середовищі: психолого-педагогічний аспект	8	2	–	–	–	6	7	–	–	–	–	7
Тема 2. Іграшка як засіб психічного розвитку та психолого-педагогічного супроводу дошкільника	7	–	2	–	–	5	7	–	–	–	–	7
Разом за змістовим модулем 5	15	2	2	–	–	11	14	–	–	–	–	14
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 6. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД МОРАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ												
Тема 1. Психолого-педагогічний супровід формування чесної поведінки дітей дошкільного віку	8	2	–	–	–	6	7	–	–	–	–	7
Тема 2. Психолого-педагогічний супровід психосексуального розвитку дітей дошкільного віку	7	–	2	–	–	5	7	–	–	–	–	7
Разом за змістовим модулем 6	15	2	2	–	–	11	14	–	–	–	–	14
Усього годин	90	12	12	–	–	66	90	6	2	–	–	82
Модуль 2												
ІНДЗ	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Усього годин	90	12	12	–	–	66	90	6	2	–	–	82

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ДІТЕЙ РАНЬОГО ВІКУ: АДАПТАЦІЯ ТА НОРМАТИВНІ КРИЗИ РОЗВИТКУ

Тема 1. Адаптація дітей раннього віку до умов закладу дошкільної освіти

Поняття адаптації та адаптаційного процесу. Види, рівні та етапи адаптації дітей раннього віку до умов закладу дошкільної освіти. Чинники успішної адаптації дітей. Психологічні особливості поведінки дітей у період адаптації. Методи педагогічного спостереження за перебігом адаптаційного процесу. Організація психолого-педагогічного супроводу дітей у період адаптації. Взаємодія педагогів із сім'єю щодо підготовки дитини до вступу в заклад дошкільної освіти.

Тема 2. Психолого-педагогічний супровід дітей у період кризи трьох років

Психологічна характеристика кризи трьох років як закономірного етапу психічного розвитку дитини. Основні симптоми кризового періоду та їх психологічне пояснення. Причини виникнення негативізму, впертості, свавілля та інших кризових проявів. Особливості психолого-педагогічного супроводу дітей у період кризи трьох років. Стратегії підтримки самостійності та розвитку позитивної Я-концепції дитини. Взаємодія педагогів і батьків щодо подолання труднощів кризового періоду.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Тема 1. Оптимізація дитячо-батьківських відносин як напрям психолого-педагогічного супроводу

Сім'я як провідний чинник розвитку особистості дитини дошкільного віку. Вплив стилів сімейного виховання на психічний розвиток дошкільників. Типові труднощі дитячо-батьківської взаємодії та їх вплив на розвиток дитини. Форми і методи взаємодії закладу дошкільної освіти із сім'єю. Консультативна підтримка батьків у системі психолого-педагогічного супроводу. Особливості психолого-педагогічного супроводу дітей із різних типів сімей.

Тема 2. Формування позитивних міжособистісних взаємин дітей дошкільного віку

Соціальний розвиток дітей дошкільного віку як складова психолого-педагогічного супроводу. Особливості становлення міжособистісних взаємин у дитячому колективі. Соціометричний статус дитини та чинники його формування. Причини виникнення труднощів у спілкуванні дітей. Конфлікти між дошкільниками та шляхи їх конструктивного розв'язання. Методи формування позитивного психологічного клімату в групі закладу дошкільної освіти. Роль ігрової діяльності у розвитку соціальної компетентності дітей.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ДІТЕЙ ІЗ ПОВЕДІНКОВИМИ ТРУДНОЩАМИ

Тема 1. Психолого-педагогічний супровід дітей із гіперактивною поведінкою

Поняття гіперактивної поведінки та синдрому дефіциту уваги з гіперактивністю (СДУГ). Сучасні уявлення про причини та механізми розвитку СДУГ. Особливості поведінкових проявів дітей дошкільного віку із гіперактивною поведінкою. Диференціація вікової рухової активності та проявів СДУГ. Особливості організації структурованого та психологічно безпечного освітнього середовища для дітей із гіперактивною поведінкою. Доказові методи психолого-педагогічної підтримки дітей із СДУГ. Партнерська взаємодія вихователя, практичного психолога та батьків у системі психолого-педагогічного супроводу.

Тема 2. Психолого-педагогічний супровід дітей з агресивними проявами поведінки

Поняття агресії та агресивної поведінки у дитячому віці. Біопсихосоціальні чинники виникнення агресивної поведінки дітей дошкільного віку. Форми, види та функції агресивної поведінки. Методи педагогічного спостереження та функціонального аналізу поведінки дітей з агресивними проявами. Доказові технології профілактики агресивної поведінки в закладі дошкільної освіти. Формування емоційної саморегуляції, соціально-емоційної компетентності, навичок конструктивної взаємодії та безконфліктного спілкування. Співпраця закладу дошкільної освіти із сім'єю в системі психолого-педагогічного супроводу.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ЗДОРОВОГО РОЗВИТКУ ДИТИНИ

Тема 1. Психологічні аспекти формування здорової харчової поведінки дітей дошкільного віку

Харчова поведінка як складова фізичного, психічного та соціально-емоційного розвитку дитини. Біопсихосоціальні чинники формування харчових звичок у дошкільному віці. Вікові особливості харчової поведінки дітей та причини труднощів під час прийому їжі. Сенсорна чутливість, харчова вибірковість та неофобія: сучасний науковий погляд. Роль сім'ї та закладу дошкільної освіти у формуванні здорової харчової поведінки. Доказові психолого-педагогічні підходи до профілактики порушень харчової поведінки. Партнерська взаємодія педагогів із батьками щодо формування здорових харчових звичок.

Тема 2. Психолого-педагогічний супровід дітей із проявами страхів і тривожності

Страх і тривожність у дошкільному віці: сучасні наукові підходи. Вікові особливості нормативних страхів у дітей дошкільного віку. Біопсихосоціальні чинники виникнення підвищеної тривожності. Вплив страхів і тривожності на психічний розвиток, поведінку та соціальну адаптацію дитини. Доказові методи психолого-педагогічної підтримки дітей із проявами страхів і тривожності. Формування психологічно безпечного освітнього середовища та розвиток емоційної стійкості дітей. Взаємодія педагогів і сім'ї у підтримці психологічного благополуччя дитини.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 5. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ДИТИНИ В СУЧАСНОМУ СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ

Тема 1. Дитина в цифровому середовищі: психолого-педагогічний аспект

Цифрове середовище як чинник розвитку сучасної дитини. Особливості взаємодії дітей дошкільного віку з цифровими технологіями. Психологічні ризики та потенціал використання цифрових ресурсів у дошкільному віці. Вплив мультимедійного контенту на емоційний, когнітивний та соціальний розвиток дитини. Психолого-педагогічні рекомендації щодо організації взаємодії дітей із цифровими технологіями. Партнерська взаємодія педагогів і батьків щодо формування безпечної цифрової поведінки дітей.

Тема 2. Іграшка як засіб психічного розвитку та психолого-педагогічного супроводу дошкільника

Іграшка як засіб розвитку особистості дитини дошкільного віку. Психологічні функції іграшки у різні вікові періоди. Класифікація сучасних іграшок та критерії їх психолого-педагогічної експертизи. Вплив іграшок на когнітивний, емоційний, соціальний та моральний розвиток дітей. Використання іграшки як засобу психолого-педагогічного супроводу дітей. Співпраця педагогів із батьками щодо добору іграшок відповідно до вікових та індивідуальних особливостей дитини.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 6. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД МОРАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ

Тема 1. Психолого-педагогічний супровід формування чесної поведінки дітей дошкільного віку

Формування чесності як складової морального розвитку дітей дошкільного віку. Привласнення чужих речей і неправдиві висловлювання як віковозумовлені прояви становлення моральної свідомості. Психологічні причини виникнення нечесної поведінки. Типові помилки дорослих у реагуванні на порушення моральних норм. Психолого-педагогічні засоби профілактики нечесної поведінки. Педагогічна підтримка дітей у формуванні чесності, відповідальності, емпатії та поваги до інших. Взаємодія закладу дошкільної освіти і сім'ї щодо морального виховання дітей.

Тема 2. Психолого-педагогічний супровід психосексуального розвитку дітей дошкільного віку

Психосексуальний розвиток як складова загального психічного розвитку дитини. Основні закономірності психосексуального розвитку дітей дошкільного віку. Вікові особливості формування статевої ідентичності. Типові запитання дітей щодо статевих відмінностей та особливості педагогічного реагування. Співпраця закладу дошкільної освіти із сім'єю щодо психосексуального виховання дітей. Профілактика сексуального насильства та формування навичок безпечної поведінки.

Методи навчання: пояснювально-ілюстративний; інформаційно-аналітичний; проблемно-лекційний (висвітлення сучасних педагогічних проблем, аналіз наукових підходів); дискусія; колективне обговорення проблемних питань; аналіз педагогічних ситуацій; «мозковий штурм»; діалогічне спілкування викладача і студентів; дослідницько-пошукові методи (самостійна робота з науковими джерелами, складання ментальних карт, пам'яток, консультацій, написання есе, аналітичних повідомлень, проєктна діяльність (розроблення власних проєктів і моделей педагогічної діяльності), кейс-метод (аналіз конкретних педагогічних випадків, розроблення порад для батьків); практично-творчі методи: (виконання творчих завдань (створення колажів, моделей, артпроєктів), вправи з формування педагогічних умінь; рольові ігри та моделювання педагогічних ситуацій, метод тренінгу (вправи з розвитку комунікативних і емоційних навичок), метод арт-педагогіки (використання мистецтва для розвитку креативності й емоційного інтелекту), STEM/STREAM-методи (експериментування, моделювання, інтеграція науки, техніки, мистецтва); інформаційно-комунікаційні методи (використання цифрових технологій у навчанні, робота з електронними ресурсами, онлайн-платформами, створення мультимедійних презентацій, електронних порт фоліо, формування цифрової грамотності студентів); рефлексивно-оцінні методи (самооцінка та самоаналіз професійної діяльності, написання рефлексивних есе, розроблення програми особистісно-професійного розвитку, складання індивідуального плану самовдосконалення, аналіз власного професійного зростання); інтерактивні методи (навчання у

співпраці («робота в парах», «робота в малих групах»), взаємонавчання студентів, обмін досвідом, обговорення прикладів із практики).

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять): навчальний курс складається з лекційних, семінарських, практичних занять, а також самостійної та індивідуальної роботи здобувачів освіти. Лекційні заняття мають теоретико-практичний характер, спрямовані на формування системних знань з актуальних проблем дошкільної освіти. Лекції передбачають ведення письмового конспекту, опрацювання нормативно-правових документів, наукових джерел і аналітичних матеріалів. Семінарські заняття проводяться з використанням інтерактивних методів навчання: дискусії, мозковий штурм, аналіз педагогічних ситуацій (case study), робота в групах, презентації, обговорення результатів індивідуальних завдань. Підготовка до семінарів передбачає усне опрацювання теоретичних питань, участь у фахових дискусіях і захист власних напрацювань. Самостійна робота студентів включає опрацювання рекомендованої літератури, виконання творчих, аналітичних та дослідницьких завдань (есе, ментальні карти, пам'ятки, консультації, розробки освітніх моделей). Індивідуальні завдання спрямовані на розвиток професійної рефлексії, аналітичних і креативних умінь, формування soft skills, використання цифрових технологій в освітньому процесі. Усі види письмових робіт виконуються у друкованому або електронному вигляді (формат Microsoft Word або PowerPoint, за потреби — мультимедійна презентація). Навчальний процес орієнтований на активну участь здобувачів освіти, інтеграцію теоретичних знань із практичними навичками, розвиток критичного мислення, креативності, комунікативної компетентності та професійної культури майбутнього педагога закладу дошкільної освіти. Використання ІІІ під час виконання освітніх завдань здобувачами регулюється тезами щодо політики БДПУ у використанні ІІІ в освітньому процесі (визначено засіданням методичної ради університету 17.10.2024, протокол №2).

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: технічне (комп'ютер), програмне (Microsoft Office: Power Point, Word; Moodle, репозитарій); наочність (презентації у форматі Power Point).

Система оцінювання та вимоги:

Семестровий контроль

Вивчення дисципліни передбачає складання заліку (в осінньому семестрі).

Допуск до екзамену передбачений за умови успішного навчання упродовж семестру, а саме: рейтинг поточної успішності здобувача повинен складати від 35 до 50 балів.

Екзамен/залік проводиться в тестовій формі.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота			Середнє арифметичне за 6 ЗМ	Екзамен /залік	Разом
ЗМ 1	ЗМ2	ЗМ3... до ЗМ6	50	50	100
50	50	50			

ЗМ 1, ЗМ 2, ...— змістові модулі.

За підсумками навчання за один семестр здобувач вищої освіти може отримати 100 балів (50 балів — поточне оцінювання + 50 балів — контрольне оцінювання (екзамен)).

Підсумкова кількість балів визначається за формулою:

$$m = \frac{ЗМ1+ЗМ2+ЗМ3}{n} + 50 = 100, \text{ де}$$

m – кількість набраних балів за вивчений курс;

n – кількість змістових модулів;

50 балів – екзамен/залік.

Шкала оцінювання

Оцінка за університетською шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX (з можливістю повторного складання)
1-34	F (з обов'язковим повторним вивченням ОК)

Критерії оцінювання:

A — 90–100 балів. Здобувач вищої освіти демонструє системні, глибокі та усвідомлені знання теоретичних засад емоційного благополуччя та психолого-педагогічного супроводу дітей раннього і дошкільного віку; вільно аналізує вікові, емоційні, соціальні та поведінкові прояви дітей. Самостійно визначає чинники, що можуть впливати на емоційне благополуччя дитини, аргументовано добирає науково обґрунтовані стратегії педагогічної підтримки в ситуаціях адаптації, нормативних криз, страхів, тривожності, гіперактивної та агресивної поведінки, труднощів міжособистісної взаємодії. Уміє проектувати психологічно безпечне освітнє середовище, обґрунтовувати способи взаємодії із сім'єю та іншими фахівцями. Професійні ситуації аналізує самостійно, критично та з дотриманням принципів дитиноцентризму й професійної етики.

B — 78–89 балів. Здобувач вищої освіти демонструє повні та системні знання основних положень дисципліни, розуміє закономірності емоційного, соціального й поведінкового розвитку дітей дошкільного віку. Самостійно аналізує типові психолого-педагогічні ситуації, визначає потреби дитини та добирає доцільні способи педагогічної підтримки. Уміє обґрунтувати заходи щодо створення психологічно безпечного середовища та взаємодії з батьками. Допускає окремі несуттєві неточності у поясненні складних випадків або виборі стратегій супроводу, які здатний самостійно виправити.

C — 65–77 балів. Здобувач вищої освіти загалом володіє змістом дисципліни, розуміє основні поняття та закономірності розвитку емоційної сфери й поведінки дошкільників. Може розпізнавати типові прояви адаптаційних труднощів, вікових криз, страхів, тривожності, гіперактивної та агресивної поведінки, труднощів у спілкуванні та взаємодії. Здатний запропонувати основні способи педагогічної підтримки дитини, однак під час аналізу складніших ситуацій, обґрунтування причин поведінки та вибору оптимальної стратегії психолого-педагогічного супроводу потребує часткової допомоги викладача.

D — 58–64 бали. Здобувач вищої освіти відтворює основний теоретичний матеріал дисципліни та розуміє значення емоційного благополуччя для розвитку дитини дошкільного віку. Розпізнає найбільш очевидні емоційні й поведінкові труднощі та з допомогою викладача може визначити можливі причини їх виникнення і запропонувати окремі способи педагогічної підтримки. Має труднощі з комплексним аналізом психолого-педагогічних ситуацій, аргументацією професійних рішень і самостійним доббором методів взаємодії з дитиною та її сім'єю.

E — 50–57 балів. Здобувач вищої освіти володіє основними поняттями дисципліни на мінімально достатньому рівні, має загальне уявлення про чинники емоційного благополуччя дітей та основні напрями психолого-педагогічного супроводу. Може назвати окремі вікові, емоційні та поведінкові прояви дошкільників і відтворити базові рекомендації щодо педагогічної підтримки.

Аналіз професійних ситуацій здійснює переважно за зразком або з істотною допомогою викладача; має труднощі з обґрунтуванням вибору конкретних способів підтримки дитини.

FX — 35–49 балів. Здобувач вищої освіти демонструє фрагментарні та несистемні знання щодо емоційного благополуччя і психолого-педагогічного супроводу дітей дошкільного віку. Недостатньо розрізняє нормативні вікові прояви та поведінкові й емоційні труднощі, має суттєві складнощі з аналізом потреб дитини, визначенням чинників її поведінки та добором адекватних способів педагогічної підтримки. Не може самостійно обґрунтувати професійні дії педагога в запропонованих ситуаціях. Необхідне додаткове опрацювання матеріалу з можливістю повторного складання.

F — 1–34 бали. Здобувач вищої освіти має окремі, фрагментарні уявлення про зміст дисципліни, не володіє основними поняттями щодо емоційного благополуччя та психолого-педагогічного супроводу дітей дошкільного віку. Не здатний розпізнавати та пояснювати основні емоційні, соціальні й поведінкові прояви дітей, аналізувати професійні ситуації та визначати педагогічно доцільні способи підтримки дитини. Програмні результати навчання не досягнуті; необхідне обов'язкове повторне вивчення освітнього компонента.

Список рекомендованих джерел

1. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти) : нова редакція / наук. кер. Т. О. Піроженко. Київ : МОН України, 2021. 37 с.
2. Про дошкільну освіту : Закон України від 06.06.2024 № 3788-IX.
3. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII.
4. Про охорону дитинства : Закон України від 26.04.2001 № 2402-III.
5. Концепція освіти дітей раннього та дошкільного віку / Національна академія педагогічних наук України. Київ : ФОП Ференець В. Б., 2020. 44 с.
6. Беленька Г. В. Дошкільна освіта України: сучасні пріоритети розвитку : монографія. Київ : Київський університет імені Бориса Грінченка, 2021. 392 с.
7. Богуш А. М. Дошкільна педагогіка : підручник. 5-те вид., перероб. і допов. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2022. 704 с.
8. Дуткевич Т. В. Дошкільна психологія : навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2020. 392 с.
9. Кононко О. Л. Психологічні основи особистісного становлення дошкільника : навчальний посібник. Київ : Стило, 2000. 336 с.
10. Максименко С. Д. Загальна психологія : підручник. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 272 с.
11. Павелків Р. В. Дитяча психологія. Київ : Кондор, 2021. 432 с.
12. Піроженко Т. О. Освітній процес у дошкільному дитинстві: сучасний погляд : монографія. Київ : Педагогічна думка, 2020. 368 с.
13. Піроженко Т. О. Особистість дошкільника: перспективи розвитку. Київ : Генеза, 2020. 224 с.
14. Савчин М. В., Василенко Л. П. Вікова психологія. 4-те вид. Київ : Академвидав, 2024. 384 с.
15. Бородулькіна Т. О. Вільна гра у психологічній роботі з дошкільниками. Психологічні студії. 2025. № 2. С. 39–54. DOI: 10.32782/psych.studies/2025.2.5.
16. Задорожна Г. Психолого-педагогічні засади розвитку особистості дитини дошкільного віку в умовах сімейного виховання. Інновації в дошкільній і початковій освіті. 2026. № 6. DOI: 10.31652/3041-2439-2026-6-9.
17. Курінний Я. Особливості гендерного становлення дітей дошкільного віку. Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти. 2026. № 25. С. 231–243. DOI: 10.31865/2414-9292.25.2026.366353.
18. Пихтіна Н. П. Особливості вияву гіперактивності у дошкільників: різновиди, чинники детермінації, методика та результати вивчення. Наукові записки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. Серія: Психолого-педагогічні науки. 2022. № 3. С. 16–23.
19. Пихтіна Н. П. Соціально-емоційне навчання дошкільників в грі: досвід впровадження технології в освітній процес дошкільного закладу. Наукові записки. Серія «Психолого-педагогічні науки». 2025. № 3. С. 237–247. DOI: 10.31654/2663-4902-2025-PP-3-237-247.

20. Попиченко С. Психологічні особливості розвитку моральної сфери в дошкільному дитинстві. Психолого-педагогічні проблеми сучасної школи. 2022. № 1(7). С. 138–147. DOI: 10.31499/2706-6258.1(7).2022.261219.
21. Пісоцький О., Пісоцька Л. Виховання у дітей дошкільного віку основ моральної культури. Наукові записки. Серія «Психолого-педагогічні науки». 2020. № 3. С. 92–97. DOI: 10.31654/2663-4902-2020-PP-3-92-97.
22. Руденко Л. В. Аналіз психологічних методів диференційної діагностики синдрому дефіциту уваги з гіперактивністю у дитячому віці. Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 12. Психологічні науки. 2024. № 23(68). С. 110–120.
23. Федорович А. Особливості засвоєння гендерних уявлень дітьми дошкільного віку. *Acta Paedagogica Volynienses*. 2024. № 4. С. 41–47. DOI: 10.32782/apv/2024.4.6.
24. Ферт О. Є. Основні аспекти педагогічного супроводу дітей із синдромом дефіциту уваги та гіперактивності в умовах інклюзивної освіти. *Social Work and Education*. 2023. Т. 10, № 1. С. 157–171.
25. Шелестова Л. В. Гендерне виховання дітей дошкільного віку : методичні рекомендації. Київ : Педагогічна думка, 2020. 96 с.
26. American Academy of Pediatrics. Effective Discipline to Raise Healthy Children. *Pediatrics*. 2018. Vol. 142(6). Article e20183112.
27. American Academy of Pediatrics. Media and Young Minds. *Pediatrics*. 2016. Vol. 138(5). Article e20162591. DOI: 10.1542/peds.2016-2591.
28. American Academy of Pediatrics. The Power of Play: A Pediatric Role in Enhancing Development in Young Children. *Pediatrics*. 2018. Vol. 142(3). DOI: 10.1542/peds.2018-2058.
29. American Psychiatric Association. Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (DSM-5-TR). 5th ed., text rev. Washington, DC : American Psychiatric Association Publishing, 2022.
30. Berk L. E. *Child Development*. 11th ed. New York : Pearson, 2023.
31. Bowlby J. *Attachment and Loss*. Vol. 1: Attachment. 2nd ed. New York : Basic Books, 1982.
32. Bronfenbrenner U., Morris P. A. The Bioecological Model of Human Development. In: *Handbook of Child Psychology*. 6th ed. Hoboken : Wiley, 2006. Vol. 1. P. 793–828.
33. Denham S. A., Blair K. A., DeMulder E. et al. Preschool Emotional Competence: Pathway to Social Competence? *Child Development*. 2003. Vol. 74(1). P. 238–256.
34. Diamond A. Executive Functions. *Annual Review of Psychology*. 2013. Vol. 64. P. 135–168. DOI: 10.1146/annurev-psych-113011-143750.
35. Eisenberg N., Spinrad T. L., Knafo-Noam A. Prosocial Development. In: *Handbook of Child Psychology and Developmental Science*. 7th ed. Hoboken : Wiley, 2015. Vol. 3. P. 610–656.
36. Evans S. W., Owens J. S., Bunford N. Evidence-Based Psychosocial Treatments for Children and Adolescents with Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder. *Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology*. 2018. Vol. 47(2). P. 157–198. DOI: 10.1080/15374416.2017.1390757.
37. Ladd G. W. *Children's Peer Relations and Social Competence: A Century of Progress*. New Haven : Yale University Press, 2005. 296 p.
38. Martin C. L., Ruble D. N. Patterns of Gender Development. *Annual Review of Psychology*. 2010. Vol. 61. P. 353–381.
39. Muris P. Normal and Abnormal Fear and Anxiety in Children. *Clinical Psychology Review*. 2007. Vol. 27(1). P. 1–19.
40. National Association for the Education of Young Children. *Developmentally Appropriate Practice Position Statement*. Washington, DC : NAEYC, 2020.
41. National Institute for Health and Care Excellence. *Attention Deficit Hyperactivity Disorder: Diagnosis and Management (NG87)*. London : NICE, 2018, updated 2025.
42. OECD. *Starting Strong VI: Supporting Meaningful Interactions in Early Childhood Education and Care*. Paris : OECD Publishing, 2021. DOI: 10.1787/f47a06ae-en.
43. Rubin K. H., Bukowski W. M., Bowker J. C. Children in Peer Groups. In: *Handbook of Child Psychology and Developmental Science*. 7th ed. Hoboken : Wiley, 2015. P. 175–222.
44. Sonuga-Barke E. J. S., Brandeis D., Cortese S. et al. Nonpharmacological Interventions for ADHD: Systematic Review and Meta-Analyses. *American Journal of Psychiatry*. 2013. Vol. 170(3). P. 275–289. DOI: 10.1176/appi.ajp.2012.12070991.

45. Talwar V., Lee K. Social and Cognitive Correlates of Children's Lying Behavior. Child Development. 2008. Vol. 79(4). P. 866–881.
46. UNESCO. International Technical Guidance on Sexuality Education. Revised edition. Paris : UNESCO, 2018.
47. UNICEF. Learning Through Play: Strengthening Learning Through Play in Early Childhood Education Programmes. New York : UNICEF, 2018.
48. UNICEF. The State of the World's Children 2021: On My Mind – Promoting, Protecting and Caring for Children's Mental Health. New York : UNICEF, 2021.
49. World Health Organization. Improving Early Childhood Development: WHO Guideline. Geneva : WHO, 2020.
50. World Health Organization. Guidelines on Physical Activity, Sedentary Behaviour and Sleep for Children under 5 Years of Age. Geneva : WHO, 2019.

Інформаційні ресурси:

1. Бібліотека БДПУ <http://edu.bdpu.org>
2. Сайт БДПУ <http://bdpu.org>